

A MODEL FOR DEVELOPING AN ENVIRONMENT CONDUCIVE TO MORAL AND ETHICAL DEVELOPMENT OF BAN LUANG SCHOOL STUDENTS. NAN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

Suwat Eiamudom¹

Received	Reviewed	Revised	Accepted
19/01/2024	18/04/2024	20/04/2024	27/04/2024

Abstract

The purpose of this research is to create to try and to evaluate the model Develop an environment that is conducive to the development of students' morals and ethics. Ban Luang School Nan Secondary Educational Service Area Office The method for carrying out the research was 3 steps: (1) creating a model for develop an environment conducive to the development of morality student ethics by education and Analyze the content of the document. and interviewing experts and experts Drafting and verifying suitability and the possibility of a model There were 7 experts and experts. The tools used in the research were interview forms, focus group issues. and an assessment form (2) to experiment with the Develop an environment that is conducive to the development of students' morals and ethics. Ban Luang School Nan Secondary Educational Service Area Office with 13 basic education committees, 43 teachers and educational personnel, 194 students in grades 1-6 of the academic year 2020, and 194 parents of students. Develop an environment that is conducive to moral and ethical development of students at Ban Luang School, Nan Secondary Educational Service Area Office. 13 basic education committees and 38 teachers and educational personnel in the academic year 2021. The statistics used are the mean, standard deviation. and summarize information.

The results showed that

1. The model for developing an environment that conducive to moral and ethical development of Ban Luang School students. Nan Secondary Educational Service Area Office has 4 components: principles, objectives, development, environment

¹ Ban Luang School, Email-sulawan69@gmail.com

conducive to development, morality and ethics, consisting of 4 steps: 1. Communication stage. Creating understanding 2. The practice of organizing the environment within the educational institution 3. Follow-up supervision 4. Stage of study of results from development and results from development, i.e. direct results (Output), i.e. results from the development of management environment conducive to moral development Student ethics. Outcome is discipline behavior. responsible behavior and public-minded behavior The model is appropriate and feasible at the highest level.

2. The experimental results of the development model of the environment conducive to the development of morality. student ethics Ban Luang School Nan Secondary Educational Service Area Office found that the development of an environment conducive to moral development student ethics Ban Luang School Nan Secondary Educational Service Area Office There are 4 steps in operation and 5 main activities have been developed: (1) indoor environment development activities (2) outdoor environment development activities (3) sports field development activities (4) school development activities know Within the school and (5) activities to promote safety and prevent accidents in schools, it was found that overall practice was at a high level. and merit assessment results The ethics of students at Ban Luang School, Nan Secondary Educational Service Area Office consisted of discipline behavior. responsible behavior and behavior in public mind. It was found that overall there was practice in most level.

3. The results of the evaluation of the development model of the environment conducive to development. student ethics Ban Luang School Nan Secondary Educational Service Area Office found that the overall possibility, suitability and usefulness were at the highest level.

Keyword: development of the environment, ethical morality, Ban Luang School

รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ

สุวัฒน์ เอี่ยมอุดม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง เพื่อทดลองใช้และเพื่อประเมินรูปแบบการ พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ วิจัยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ (1) สร้างรูปแบบการ พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยการศึกษาและ วิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ยกร่างและตรวจสอบความ เหมาะสมและความ เป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบ สัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน (2) ทดลองใช้รูปแบบการ พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 43 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปี การศึกษา 2563 รวมจำนวน 194 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 194 คน (3) ประเมิน รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียน บ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน และ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน ปีการศึกษา 2564 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสรุปข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.ขั้นการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ 2.ขั้น ปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา 3.ขั้นการนิเทศติดตาม 4.ขั้นการศึกษผลจากการ พัฒนา และผลลัพธ์จากการพัฒนา ได้แก่ ผลลัพธ์ตรง (Output) คือ ผลการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ผลลัพธ์ตาม (Outcome) คือ พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ โดยรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

² โรงเรียนบ้านหลวง, Email-sulawan69@gmail.com

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน และได้ดำเนินการพัฒนา สภาพแวดล้อม 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร (2) กิจกรรม พัฒนา สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร (3) กิจกรรมพัฒนาสนามกีฬา (4) กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายใน โรงเรียน และ(5) กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน พบว่า โดยรวมมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้าน หลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม,คุณธรรมจริยธรรม,โรงเรียนบ้านหลวง

บทนำ

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ จาก การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมอันหลากหลายจากต่างประเทศ สื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน ส่งผล กระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่าง รวดเร็วและ รุนแรง เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอ มีภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาด วิจารณญาณในการคัด สรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดี ความสามารถในการเลือกรับวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ มาใช้ เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมทางสังคม วิถีชีวิต มุมมองและความเป็นอยู่เปลี่ยนไป เกิด ค่านิยมแนวใหม่เลียนแบบค่านิยม ตะวันตก เป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยึดถือการแข่งขันเป็น หลักและมุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นหลัก สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความ ได้เปรียบ ได้ชัยชนะ กลยุทธ์ทาง การตลาด ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างค่านิยมทางวัตถุกลายเป็นวัตถุนิยม สร้างความฟุ้งเฟ้อในชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมจรรยา ท่าง เห็นจากจริยธรรม ซึ่งต่างจากค่านิยมทาง ตะวันออกที่มีมาแต่เดิม โดยเฉพาะในสังคมไทย ที่มีค่านิยม คุณธรรมที่มีมาแต่เดิมซึ่งเป็นแบบคุณธรรม นิยม (Tantirattanawong, S. & Tawisuwan, S. 2009 : 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 24 (5) ได้ กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริม

สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมี ความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภท ต่างๆ (Ministry of Education, 2010 : 8)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทาง การพัฒนา คือ การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและ 2 นำ แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม โดยการสนับสนุนให้ ทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในพื้นที่ และมติคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประชุมครั้งที่ 5/2561 เมื่อวันศุกร์ ที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ได้แก่ มาตรฐาน คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐาน กระบวนการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ ผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพและ สังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ จัดระบบเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และปฏิบัติจริงและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการ บริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียน (Ministry of Education, 2018 : 1-3) การจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนนั้น เป็นสิ่ง ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้สึก อยากรเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อม การเรียนรู้จึงมีความสำคัญหลาย ประการ อาทิเช่น สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียน การสอน สนับสนุนการเรียนรู้หลาย ด้าน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน พัฒนา บุคลิกภาพของผู้เรียน เสริมสร้าง บรรยากาศในการเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เป็น แหล่งทรัพยากรทางการเรียน พัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัว ผู้เรียน ตลอดจนเป็นการสร้างนิสัย ให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Department of Health, 2008) นอกจากนี้ยังเป็นการ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอีกด้วย ดังนั้น โรงเรียนต่างๆ จึง นำแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาเป็นแนวทางการพัฒนา สภาพแวดล้อมและแหล่ง

เรียนรู้ในโรงเรียน เช่น การอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน งานสวนพฤกษศาสตร์ ในโรงเรียน การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น

กระบวนการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตอย่างกว้างขวาง ตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด โดยไม่จำกัดอายุ เพศ เวลา สถานที่ หลักสูตร และวิธีการเรียนรู้ แนวคิด การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนของ Khamkerd, T. (1990 : 1-3) กล่าวว่า บรรยากาศ ของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สามารถ ส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดสภาพบรรยากาศที่ดีก็คือ การจัด สภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยภาพรวมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อม ทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุก เรียนสนุก ครูรัก เด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน และ 3) สภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใดๆ ภายในโรงเรียนให้ การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งการจัดสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับแนวคิดและดุลยพินิจของผู้บริหาร บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสภาพปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ดังนั้น การดำเนินงานควรอยู่ภายใต้หลักการ “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย กลยุทธ์ที่นำมาใช้การบริหารสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ ที่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและกลยุทธ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสำนักงาน Basic Education Commission (2012: 3) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ หลักการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย ขั้นตอน การวางแผน (Plan) ขั้นตอนการดำเนินงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบและติดตาม (Check) และ ขั้นตอนการปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) เป็นหลักการบริหารคุณภาพที่เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาประการหนึ่ง คือ กระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถ เต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เป้าหมาย

การศึกษาที่แท้จริง คือ การพัฒนาบุคคลให้เขาเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความเป็นคนดี เพื่อจะได้ช่วยเหลือตัวเอง ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้เป็นคนที่ ทำ ตน ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ช่วยเหลือพัฒนาสังคม ประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นการ สร้างคน เพื่อให้ไปสร้างสังคมที่ตนอาศัยอยู่นั่นเอง การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยต้องเป็นไปเพื่อ การพัฒนา คนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติ ที่ดี (Office of the National Economic and Social Commission, 2016: 9) รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม คนที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทั้งระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมและ ระบบเศรษฐกิจแบบพหุมีพหุภินในภาคเกษตรกรรม

องค์ประกอบที่สำคัญหรือเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนก็คือ หลักคุณธรรมและ จริยธรรมที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีในทางศีลธรรมมีคุณภาพภายใน คือ ความชื่นชมยกย่องใน ขณะที่ การกระทำชั่ว ย่อมนำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่า สัตว์ ไม่เบียดเบียน ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น เป็นสภาพการณ์ของการ กระทำความดี คือ ความเหมาะสมตามควรต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่าง เหมาะสมตามหลัก คุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถจำแนกได้ สามารถส่งมอบบรมให้ปฏิบัติตาม มาตรฐานของพฤติกรรม ที่ถูกต้องมีสติสัมปชัญญะ รับผิดชอบชั่วดีตามทำนองคลองธรรม มีจิตใจ ลักษณะนิสัยและความตั้งใจ หรือเจตนาที่ดีงาม ลักษณะของคุณธรรมนั้น เป็นสิ่งละเอียดอ่อนอยู่ใน จิตใจของแต่ละคน ไม่อาจวัด หรือความคุมได้ด้วยกฎหมาย หรือข้อบังคับใดๆ แต่ควบคุมด้วย จิตสำนึกของตนเอง ผู้ที่มีจิตสำนึก ใน คุณธรรมสามารถห้ามความคิดที่ไม่ถูกต้องของตนเองได้ และ สามารถยับยั้งการกระทำที่ไม่สมควรและ สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีได้

นับเป็นเวลากว่า 70 ปี ที่คนไทยได้รับความรักจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิ พลอดุลยเดชผ่านพระราชกรณียกิจต่างๆ ของพระองค์ เช่นเดียวกับพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ดังที่ ปรากฏเด่นชัดในพระบรมราโชวาทหลายครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงความรักความห่วงใยที่ทรงอยาก ให้ อนาคตของประเทศไทยเติบโตอย่างงดงามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมี พระราชดำริในเรื่องการศึกษาว่านอกจากจะเป็นคนเก่งแล้ว เหนืออื่นใดต้องเป็นคนดี ดังพระบรม 5 ราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสวันเด็กปี พ.ศ. 2530 ว่า “เด็กนอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว ยัง ต้อง อดทนทำงานและการทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยัน อดทน พึ่งตนเองได้ และการทำความดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกันตนไม่ให้เกิดค่า” ในปี พ.ศ. 2555 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงรับสั่งให้จัดตั้งกอง ทุนการศึกษาขึ้น อัน เป็นโครงการพระราชดำริโครงการสุดท้าย และตั้ง “โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม” เพื่อสร้างคนดีให้แก่ บ้านเมือง ดังรับสั่งที่มีกับคณะองคมนตรีว่า “ฉันจะตั้งกองทุนการศึกษา ให้เอาเงิน ฉันไปใช้ ไปทำ

อย่างไรก็ได้ เป้าหมายคือให้โรงเรียนสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง”และเพื่อให้โรงเรียน คุณธรรมจริยธรรม ประสบความสำเร็จ คณะกรรมการกองทุนฯ จึงแบ่งขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างความยอมรับจากทุกภาคส่วนในโรงเรียนร่วมกัน ตกลงกันทั้ง ผู้บริหาร ครู และ นักเรียน รับรู้ว่าการต้องการจะเปลี่ยนโรงเรียนให้ดีขึ้น

2. ร่วมกันระดมความคิด ทำบัญชีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในช่วง 2-3 ปีที่ได้พบเห็นมา รวมทั้งพฤติกรรมพึงประสงค์ที่อยากจะเห็นในรอบ 12 เดือน มองให้ครบอย่าง 360 องศา ทั้งครู นักเรียน และผู้บริหาร ก่อนจะไปหาความถี่ของทั้งสองสิ่ง

3. ให้ทุกคนลองคิดว่าหากต้องการให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จะใช้คุณธรรมใดมาแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้

4. เมื่อได้คุณธรรมที่ทุกคนตกลงกันแล้ว เช่น ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ จิตอาสา ให้คิด โครงการที่จะทำให้มีคุณธรรมเหล่านี้มากขึ้นใน 1 ปีต่อจากนั้น เช่น ผู้บริหารคิดจะทำให้การจัดซื้อ จัดจ้างจะโปร่งใสมากขึ้น ครูจะไม่เบียดเบียนเวลาราชการ นักเรียนบอกจะไม่ลอกการบ้านเพื่อน กลับ บ้าน ไหวพ้อแม่ ไม่เที่ยวกลางคืน ดูหนังสือรับผิดชอบ

5. เมื่อได้นโยบายแล้ว ให้ทุกคนประกาศสิ่งที่จะทำให้คนอื่นฟัง พูดเองโดยไม่มีคนบังคับ ให้เขาได้แสดงความรับผิดชอบเอง ก็จะปฏิบัติกันจริง

6. ขั้นสุดท้ายคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและการทำให้ยืนยาว ซึ่งเราเห็นได้ชัดว่าเปลี่ยนแปลงจริงผลสำเร็จของโครงการนี้ แรกเริ่มคือสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนดีขึ้นร่มรื่น เพราะมีชมรม จิตอาสาของเด็กๆ ช่วยดูแล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและนักเรียนดี รู้จักรับผิดชอบตัวเอง เด็กมี วินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง และกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน ผลพลอยได้คือผลการสอบโอเน็ตของ เด็ก ดีขึ้น เป็นเพราะคนเก่งก็ช่วยเพื่อน แนะนำเพื่อน โรงเรียนได้รับรางวัลต่างๆ มากขึ้น ทำให้ชุมชน เกิด ความตื่นตัวอยากเข้าช่วยดูแลบุตรหลานในโรงเรียนด้วย ปัจจุบันมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกว่า 155 โรงเรียน กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย (กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการ จัด การศึกษา

โรงเรียนบ้านหลวง ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ตั้งแต่ปี การศึกษา 2558 เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติในการนำนโยบายมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม สอดคล้อง กับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมี คุณธรรม จริยธรรม และเมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเอง ตาม รูปแบบของการ ประเมินโรงเรียนกองทุนการศึกษา ปรากฏผลการประเมินตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนมีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อเป็นทิศทางในการปลูกฝังผู้เรียน ให้มี คุณธรรมจริยธรรม ผลการประเมินอยู่ในระดับ 1 (มีแผนยุทธศาสตร์ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่ ผู้เรียน แต่กำหนดเป้าหมายไม่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน)

2. ด้านกระบวนการ โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผลการประเมินอยู่ในระดับ 1 (มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์พร้อมทั้งมีการประเมินและวิเคราะห์ผลทุกโครงการ/กิจกรรม ร้อยละ 50-65 ของเป้าหมาย)

3. ด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 1) พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนา ตน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 11.42 อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 55.42 และอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 56.00 ของนักเรียนทั้งหมด 2) พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาการทำงาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 13.14 อยู่ใน ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 24.00 และผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 62.85 ของนักเรียนทั้งหมด และ 3) ผล การประเมิน พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 18.28 อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 21.71 และอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์คิด เป็นร้อยละ 60.00 ของนักเรียนทั้งหมด

ผลการประเมินดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการในโรงเรียนกองทุนการศึกษา ต้องได้รับการปรับปรุง ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านหลวง จึงได้ดำเนินการประชุมและร่วมกันวิเคราะห์สภาพภายใน พบว่า โรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา แต่ขาดความชัดเจน ในด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ส่งผลให้การปฏิบัติการต่าง ๆ ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน กิจกรรม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ขาดปฏิทิน ปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดการวัดผลประเมินผล ขาดการกำกับ นิเทศ ติดตาม และ ขาดการ ประชาสัมพันธ์ ครูไม่ให้ความสำคัญ สำหรับการวิเคราะห์สภาพภายนอก พบว่า ชุมชน มีฐานะยากจน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งสูงอายุ ทำให้เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ในด้านการเรียน การสอนและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญ ทำให้ การพัฒนาคุณธรรม 7 จริยธรรมนักเรียนไม่ต่อเนื่อง นักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติเฉพาะที่โรงเรียน ส่วนคณะกรรมการ สถานศึกษา และชุมชนไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวถือว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนจากสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนบ้านหลวง แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ไม่ เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหลวง ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยการถอด บทเรียนผลการดำเนินการที่ผ่านมาและระดมความคิดเห็นเพื่อหาข้อยุติร่วมกันจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน โรงเรียนบ้าน หลวง ให้สอดคล้องกับบริบทที่เป็นจริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษา อื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกันก็จะสามารถนำไปปรับใช้และพัฒนาหน่วยงานของตนเองในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ

ขอบเขตการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ

1. ขั้นที่ 1 การศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ โดยศึกษา แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ

1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา เอกสารที่เกี่ยวข้อง นโยบายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบาย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวคิดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และกระบวนการ PDCA แนวคิด การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย ความรับผิดชอบและ จิตสาธารณะและแนวคิดการพัฒนารูปแบบ

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอำนาจ

2.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือก แบบ เจาะจง (Positive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกไว้ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และ

ประสบการณ์ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการศึกษา และมีความเต็มใจ ให้ความคิดเห็นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.3 ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผลลัพธ์จากการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม

3. ขั้นที่ 3 การยกร่างรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน

4. ขั้นที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา น่าน

4.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง (Positive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกไว้ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการศึกษา และมีความเต็มใจ ให้ความคิดเห็นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากร 10 ทางการศึกษา นักเรียน เพื่อนำรูปแบบไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) แล้วสรุปผลการศึกษาเพื่อนำไป ปรับปรุงพัฒนารูปแบบ

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับนโยบายการบริหารจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนา การศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการ 165 การศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวคิดการ พัฒนา สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และกระบวนการ PDCA แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วม แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย ความรับผิดชอบและจิตสาธารณะและ แนวคิดการ พัฒนารูปแบบ และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน จากนั้นนำผล การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ เชี่ยวชาญ มากำหนดเป็นกรอบในการยกร่าง รูปแบบการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน และนำเสนอร่างรูปแบบที่จัดทำต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยการจัดประชุม ประเด็นสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไป ได้ของรูปแบบการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นาน ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน ไปทดลองใช้ใน ปี การศึกษา 2563 กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 43 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2563 รวมจำนวน 194 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 194 คนโดยมีจุดประสงค์ คือ เพื่อ พัฒนาการ จัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้าน หลวง ผลการทดลองใช้ นำเสนอใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.ขั้นการวิเคราะห์ สื่อสาร สร้างความเข้าใจ 2.ขั้นปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา 3.ขั้นการนิเทศติดตาม 4.ขั้นการศึกษาผลจากการ พัฒนา และ 2) คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมีวินัย 2. ด้านการมีความรับผิดชอบ และ 3.ด้านการมีจิตสาธารณะ 166 ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการ พัฒนาการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นาน ไปใช้ กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน และ ครูและ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน เป็นผู้กำกับและรับผิดชอบในการนำรูปแบบการ พัฒนาการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง กับ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 385 คน ปีการศึกษา 2564 จากนั้น การประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการ พัฒนาการ จัด

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้าน หลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

สรุปผลการวิจัย

1.รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และผลลัพธ์จากการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม โดยรูปแบบมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

หลักการ : การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตตามศักยภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรมที่สูงขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

จุดประสงค์: เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของ นักเรียนตามคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และจิต สาธารณะ

การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 167

1) ขั้นการสื่อสารสร้างความเข้าใจ เป็นการประชุมระหว่างผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึกแก่ ครูและนักเรียน ในเรื่องการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในอาคาร สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร สนามกีฬา แหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

2) ขั้นปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่

1.กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร เป็นการพัฒนา อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องวิชาการ/ห้องศาสตร์พระราชา ห้องพักครู/ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องคุณธรรมจริยธรรม ห้องพยาบาล อาคารอเนกประสงค์ ห้องน้ำห้องส้วม บ้านพักครูโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

2. กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร เป็นการพัฒนารั้วโรงเรียน ถนนภายใน โรงเรียน การจัดการขยะภายในโรงเรียน การซ่อมแซมท่อระบายน้ำ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ต้นไม้ ในโรงเรียน/ต้นไม้พูดได้ และป้ายคำเตือนต่างๆ

3. กิจกรรมพัฒนาสนามกีฬา เป็นการพัฒนาลานกีฬาอเนกประสงค์ ในโรงยิม สนาม ฟุตบอล สนามตะกร้อ และสนามวอลเลย์บอล

4. กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นการพัฒนาโรงเรียนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ /ไก่พันธุ์เนื้อ/ เป็ดไข่/นกกระทา โรงเรียนเพาะเห็ดนางฟ้า สวนผักสวนครัว สวนสมุนไพร บ่อเลี้ยง ปลาตก/บ่อเลี้ยงกบ การแปรรูป/การถนอมอาหาร และการทำปุ๋ยชีวภาพ

5. กิจกรรมการส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน เป็น การส่งเสริมให้ ความรู้ด้านอัคคีภัย แผ่นดินไหว ความปลอดภัยและอุบัติเหตุในโรงเรียน และการให้ การศึกษาและการ ให้ความสำคัญการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3) ขั้นการนิเทศติดตาม การนิเทศติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน

4) ขั้นการศึกษาผลจากการพัฒนา การศึกษาผลการประเมินการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

ผลลัพธ์จากการพัฒนา ได้แก่ (1) ผลลัพธ์ตรง (Output) คือ ผลการพัฒนาการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน 168 และ (2) ผลลัพธ์ตาม (Outcome) ได้แก่ พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านการมี จิตสาธารณะ

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน

2.1 การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน ได้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน และได้ ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) กิจกรรมพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร (2) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร (3) กิจกรรมพัฒนาสนาม กีฬา (4) กิจกรรมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และ(5) กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยและ การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 การประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นาน ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรมด้านความ รับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นาน พบว่า รูปแบบ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

1. รูปแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตตามศักยภาพและมีคุณธรรม จริยธรรมที่สูงขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม 2) จุดประสงค์ เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนตามคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และจิตสาธารณะ 3) การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการสื่อสารสร้างความเข้าใจ 2. ขั้นปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา (5) กิจกรรมหลัก (1) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในอาคาร (2) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร (3) กิจกรรมพัฒนาสนามกีฬา (4) กิจกรรมพัฒนา แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน (5)กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน 3. ขั้นการนิเทศติดตาม 4. ขั้นการศึกษาผลการพัฒนา และ 4) ผลลัพธ์จากการพัฒนา ได้แก่ ผลลัพธ์ตรง (Output) ได้แก่ผลการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และผลลัพธ์ตาม (Outcome) ได้แก่ พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรม ด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ โดยรูปแบบมีความเหมาะสมและความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าว ผู้วิจัยได้ ใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากร ทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ทั้งด้าน การเข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงาน ผลการความร่วมมือร่วมใจและมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษานี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งยังศึกษาความต้องการในการ พัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา จากนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และได้ประสานความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมระดมความคิด ร่วมประชุม วิชาการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา จนได้ข้อยุติร่วมกันที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Commission Office Basic education (2007 : 14) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ สำหรับการบริหาร เพราะจะทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ผู้ปฏิบัติมีความพึงพอใจในงานสูงขึ้น และ สอดคล้องกับ Ministry of Education (2007 : 5-6) ที่กล่าวถึง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ว่า โรงเรียนต้อง

มีการบริหารจัดการที่ดี และมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่าย โดยการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทำงานเป็นทีม ร่วมจัดทำแผนพัฒนา และร่วมประเมินสรุปรายงาน ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง มีคุณภาพ และมีความสุข

2. จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน มีข้ออภิปรายดังนี้

2.1 การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน ได้มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน และได้ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อม 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) กิจกรรมพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร (2) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร (3) กิจกรรมพัฒนาสนาม กีฬา (4) กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และ(5) กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยและ การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายในอาคาร สิ่งแวดล้อม ภายนอกอาคาร สนามกีฬา และสนามเด็กเล่น แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการส่งเสริมความ ปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนให้แก่ นักเรียน ทำให้โรงเรียนมีอาคารเรียนที่มีความ มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมแก่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ และคุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียน ภายในโรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และครูสามารถจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการ ปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญของ จัด สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการ การศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phadet Meechai, W. (2016) ที่ได้ประเมินด้านผลผลิตของ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ห้องปฏิบัติการแต่ละประเภทมีความพร้อมและเหมาะสมที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้และให้บริการ มี กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ด้วยตนเอง และการปรับปรุงพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เป็นไปตามรูปแบบและโครงสร้างที่กำหนด ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chalayanak, P. (2015) ที่พบว่า ผลการประเมินผลผลิตตามวัตถุประสงค์ ของโครงการโรงเรียนในฝัน โรงเรียน ชุมชนวัดเสด็จฯ ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพบว่า นักเรียนมีการ แสวงหาความรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมีนิสัยใฝ่เรียนรู้เป็นความสามารถในการ คิดวิเคราะห์และคิด สร้างสรรค์ ด้านทักษะในการดำรงชีวิตมีคุณธรรม และด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jaithong, M. (2015) ที่ได้ประเมินด้านผลผลิต โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอัน

พึง ประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสนกลาง พบว่า โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสนกลาง ปีการศึกษา 2557-2558 โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัด ด้านพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า ส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มี Saengsila, S. & Chandaeng, U. (2017) ที่ได้รายงานผลการดำเนินการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพ ปีการศึกษา 2555-2557 กลุ่มโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและการแสวงหา ความรู้ ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ และเพิ่มเติมเอกสารต่างๆ ที่มีความหลากหลาย มีห้องจริยธรรมสำหรับการจัด กิจกรรม รวมทั้งมีการจัดบรรยากาศภายในห้องที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน ครู และชุมชนได้ เข้าใช้บริการและศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเพิ่มขึ้น ครูสามารถใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับ พัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ทักษะด้าน วิชาชีพสามารถเลือกกิจกรรมวิชาชีพตามความสนใจ และความถนัดได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรม ทักษะวิชาชีพต่างๆ ทำให้นักเรียนมีความรู้การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความขยัน อดทน และ มีความเสียสละ รู้จักแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ทำให้นักเรียนมีรายได้จากการจำหน่าย ผลผลิตจากกิจกรรมทักษะวิชาชีพ สามารถนำความรู้ด้านทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวตามศักยภาพ

2.2 การประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอน ปลาย ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านความมีวินัย พฤติกรรมด้านความ รับผิดชอบ และพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบ การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ ตลอดจน นำแนวคิดจาก ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้ข้อสรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยทางโรงเรียนได้ดำเนินการ พัฒนาสภาพแวดล้อม 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 5 กิจกรรมหลัก (1) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายใน อาคาร (2) กิจกรรมพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร (3) กิจกรรมพัฒนาสนามกีฬา (4) กิจกรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน (5)กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุใน โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Saengsila, M. & Chandaeng, U.(2017) ที่ได้รายงาน โครงการการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่ม ศักยภาพผู้เรียน กลุ่มโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) จากการศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการของครูในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียน จากการ สัมภาษณ์ การสอบถามและผล การประเมินของ สมศ. ก่อนการ ดำเนินโครงการ พบว่า โรงเรียน ไม่ได้สนองความต้องการของนักเรียนส่วนใหญ่ สภาพการจัดแหล่ง

เรียนรู้ภายในโรงเรียนยังไม่เอื้อต่อ การเรียนการสอน สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติ โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับปาน กลาง ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียน มีปัญหา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะวิชาชีพที่หลากหลายแก่นักเรียน กิจกรรมการพัฒนา ห้องปฏิบัติการต่างๆ ครูมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่ม ศักยภาพผู้เรียนโดยรวมและ รายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะวิชาชีพที่ หลากหลายแก่นักเรียน การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง โดย สมศ. พบว่า ผล การประเมินด้านครูในมาตรฐานที่ 9 อยู่ในระดับพอใช้ มาตรฐานที่ 4 และ มาตรฐานที่ 5 หลักสูตร อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ต่ำที่สุดของแต่ละด้าน 2) ผลการดำเนินการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพ ปีการศึกษา 2555-2557 จากการดำเนินโครงการตามกิจกรรม พัฒนาแหล่ง เรียนรู้ 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้ 2.1) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ ส่งเสริม กระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้ ซึ่งสรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบสำนักงาน และ ข้อมูลสารสนเทศ และกิจกรรมพัฒนาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมี การ พัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ และเพิ่มเติมเอกสารต่างๆ ที่หลากหลาย มีห้องจริยธรรม สำหรับจัดกิจกรรม รวมทั้งมีการจัดบรรยากาศภายในห้องที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน ครู และ ชุมชนได้เข้าใช้บริการและศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเพิ่มขึ้น 2.2) การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ สรุปผลการดำเนินงาน ในด้านกิจกรรม อบรมให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ทักษะด้านวิชาชีพสามารถเลือกกิจกรรม วิชาชีพตามความสนใจ และความถนัดได้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมทักษะ วิชาชีพต่างๆ ทำให้นักเรียน มีความรู้การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความขยัน อดทน และมีความ เสียสละ รู้จักแก้ปัญหาในการ ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ทำให้นักเรียนมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต จากกิจกรรมทักษะวิชาชีพ สามารถนำความรู้ด้านทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและ ครอบครัวตามศักยภาพ 2.3) การ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สรุปผลการ ดำเนินการ ได้ให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีกิริยาสุภาพเรียบร้อย ปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มี จิตสำนึกในการอนุรักษ์เพื่อสืบสานประเพณี วัฒนธรรม นักเรียนสามารถปฏิบัติตนและเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยความเต็มใจ ทำให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ประพฤติและปฏิบัติตนเองได้ถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น และ 3) ผลการประเมิน ผลสัมฤทธิ์การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่ม ศักยภาพผู้เรียน พบว่า ครู นักเรียน และ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ ในระดับมาก โดยครูเห็นว่ากิจกรรมทักษะวิชาชีพทำให้นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพ และทักษะวิชาชีพส่งเสริมให้นักเรียนไปประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเองและครอบครัว นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมผู้นำนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำและ รับผิดชอบตนเองต่อตนเองต่อสังคม มากขึ้น การอบรมมารยาทไทยทำให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เป็นแบบอย่างที่ดี ลดปัญหาการแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสมในโรงเรียน ผู้ปกครองเห็นว่า การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียน ผู้ประพฤติดี ทำให้มีขวัญกำลังใจและเกิดความมั่นใจในการทำมาความดี

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน พบว่า รูปแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน โดยรวมมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็น ประโยชน์ในการนำไปบริหารงาน โรงเรียน เพราะปัจจัยสำคัญของการบริหารองค์กรให้ประสบ ความสำเร็จ ต้องมีรูปแบบการบริหารเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การ ดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แนวคิดการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และกระบวนการ PDCA แนวคิด การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านการมีวินัย ความรับผิดชอบและ จิตสาธารณะและ แนวคิดการพัฒนารูปแบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่ หน่วยงานกำหนด และได้รับการยอมรับจากชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน ขั้นตอนที่สำคัญและทำให้นักเรียน มี พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ที่สูงขึ้นเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้อง มี การลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริง ดังนั้นผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอน และจัดทำแผนการ จัดการ เรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่โดยบูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนได้ อย่างเหมาะสมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้และลงมือ ปฏิบัติตามสภาพจริง รวมถึงปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่นักเรียน

1.2. การพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของ นักเรียน โรงเรียนบ้านหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน ให้มีประสิทธิภาพต่อการ จัดการศึกษา ของโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการและ

กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนและการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทในการจัดการเรียนรู้โดยทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
2. ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนา การนิเทศและการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

References

- Buntham, T. (2004). *Stress conditions from work of secondary school teachers in the Nakhon Pathom Educational Service Area, District 1*. Bangkok : Silpakorn University.
- Chakrapetch, T. (2001). Effects of using a guidance package on students' self-discipline. Mathayom 1, Sulao Saen Saep School Bangkok. Bangkok : Srinakharinwirot University.
- Chumchit, Y. (2003). *Education and Thai teacherhood*. Bangkok : Odeon Store.
- Department of Environmental Quality Promotion. (2016). *School of Environmental Studies for Sustainable Development*. Bangkok : Abish Intergroup.
- Department of Health. (2008). *Handbook of environmental health in schools*. Nonthaburi : Printing Business Office War Veterans Organization.
- Educational Research Division. (2002). *National Educational Quality and Standards Assessment System*. Bangkok : Chuanpim Printing House.
- Futrakul, D. (2011). *The process of operating a Buddhist school that transmits the characteristics of students. Buddhist Way School in Pak Phli District Under the district office Primary education area, Nakhon Nayok*. Bangkok : Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Hongplang, C. (2008). *Development of operations to strengthen student discipline in maintaining cleanliness at Ban Non Thayung School, Chakkratcha District, Nakhon Ratchasima Province*. Maha Sarakham : Maha Sarakham University.

- Khamkerd, T. (1990). Organizing a good atmosphere and environment in schools. *Wittayachan*, 88 (2); 18-20.
- Khamsonsat, K. (1999). *A study of responsible behavior of students*. Mahidol University. Bangkok :Srinakharinwirot University.
- Ministry of Education, Ministry. (2003) . *National Education Act B.E. 2542 and its amendments (No. 2) B.E. 2002*. Bangkok : Ministry of Education.
- Ministry of Education, Ministry. (2010). *National Education Act B.E. 2542, amended (No. 2) B.E.* Bangkok: Ministry of Education.
- Ministry of Education, Ministry. (2018). *Announcement of the Ministry of Education regarding the use of educational standards at the early childhood level, basic education level. and the basic education level of the Special Education Center, dated 6 August 2018*. Bangkok: Ministry of Education.
- Ministry of Education, Ministry. (2018). *Educational standards Basic education level Attached to the announcement of the Ministry of Education is the use of educational standards at the early childhood level, basic education level and Basic education level, special education center, issue dated 6 August 2018*. Bangkok : Ministry of Education.
- Ministry of Education, Ministry. (2018). *Policy of the Office of the Basic Education Commission, Fiscal Year 2018, 1st printing*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand Co., Ltd. Printing Press.
- Plant genetic conservation project under the royal initiative Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn (Public Health Department). (2017). *School Botanical Garden Operations Manual 2017*. Bangkok: Plant Genetic Conservation Project under the Royal Initiative.
- Sasum, K. (2005). *Basic administration and supervision*. Bangkok: Aksornphiphat.
- Srikalasin, K. (2001). *Student Discipline : Encyclopedia of Education* (Edition 22). Bangkok : Thanthat Printing.

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 11 (1) : January-April 2567

Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University, 11 (1) : January-April 2024
